

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

De ea, quæ oritur per Test. fic. parag. 12

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

In hoc enim Textu illud (criminaliter) accipitur materialiter, hoc est agere, vel accusare de crimine, nam propterea additur (præterdendens interesse) non ergo præterdendens vindictam, quod esset agere criminaliter de formali. Itarecè explicat Avila cum aliis.

sed illud per falsos Testes probasti, vel, si Judicem muneribus subornasti, vel eundem metum compulisti; sic enim non adesset conditio Justitiæ immo, sic, te fore irregularem ex homicidio injusto, si illud sequatur, nulli dubium esse potest.

Præstando expresso.

§. XII.

De Irregularitate, quam incurrit Testes in Iudicio ratione cooperationis ad occisionem justam.

34. Forma hujus protestationis, quam Canoniam appellamus, quia est à Sacris Canonibus præscripta, hæc est, tres clausulas continens.

Accuso Primo, b vel denuntio Petrum v. gr. grassatorem de furto mihi illato, ac Secundo peto, ut damnum mihi reficiatur, & carceatur, ne in futurum simile quid u contra me molatur. expresse tamen Tertio, profiteor, ac dico, nolle me, ut contra ipsum Petrum vindicta sanguinis exerceatur.

35. Si à te exhibeantur priores duæ partes dictæ protestationis, omnia tertia, nulla erit protestatio, quia in tertia maxime consistit forma ipsius.

36. Præterea est facienda coram eo, ad quem deferatur delictum, seu delatum jam fuit, id est, vel in ipso primo limine querelæ, vel antequam processus fuerit ab solutus, vel saltem antequam sententia fuerit lata, quia sic potest semper impediri, quantum est ex parte Accusatoris, Rei deformatio. At post sententiam, licet ante ejus executionem, inutiliter fieret, quia executio impediri non potest post latam sententiam. Lege Avila, alioque.

37. Quoniam vero à jure non requiritur, ut hæc protestatio fiat cum scriptura, satis est, si solis verbis proferatur, licet ad majorem probationem, consulendum semper sit, ut fiat in scriptis, coram Textibus, in foro judiciario.

38. Denique non est necesse, ut fiat ex vero animo liberandi Reum à deformitate, licet ergo vel primo scias, videasq, crimen, quod defers, esse grave, unde certò mors Reo sit inferenda, vel secundo, tu illam maxime exoptes, & fido animo externe protesteris, non evades, morte secuta, irregularis æquequid in hoc secundo aliqui d' contradicant, quia satis tu servas, quod Canon præcipit, præcipit autem dumtaxat, ut tu demonstres velle Christi lenitatem, &c. & ita suffinet Coninch & alique.

Iustitia exigente.

39. Ex hac clausula advertis, tibi nihil suffragari protestationem, si verum crimen detulisti,

1. Testis quicumque iuste testificans, seu approbans, coram Judice Laico in causa sanguinis, sit irregularis ex defectu lenitatis. Ratio est, quia cooperatur ad deformationem, ad quam damnati quis non potest, nisi causa per Testes probetur, nam propterea Testes sunt Ministri, seu sunt assumpti, ut Ministri Justitiæ. Excipe, nisi quis testificetur ex obligatione præcepti.

2. Dixi (quicumque) id est sive Laicus, sive Clericus (quicquid dicat Farinac. a alique excludentes Testem Laicum ab hac Irregularitate) nam Lex Canonica de Irregularitate considerat actionem testificandi, illamque irregularitati subicit; at actio hæc eadem est in Laico, atque in Clerico. Ita b Covarru, alique. Solum nota Clericos peccaturos sic testificando, id enim his est prohibitum, ut fuse tradit Avila, e probatque, id quod non est in Laico, addens, Episcopum non posse dare licentiam Clerico testificandi in causa sanguinis contra Reum, sed solum in favorem.

3. Nota. Si testes fuerint multi, omnes incurrent in irregularitatem, morte testificati secuta, quia ex omnium testimonio concluditur veritas totius Judicii.

4. Dixi (seu approbans) non solum enim Testis examinatus, sive juratus, sive non, sed etiam quicumque sua auctoritate approbat, ut Reus torqueatur, &c. Hæc comprehenditur, hi enim sunt, ut Ministri Justitiæ, iisque Judex unitor, ad condemnandum Reum.

5. Dixi (iuste) si enim injuste testificaris, unde quis accedat deformari, te fieri irregularem ex homicidio injusto voluntario patet ex supradictis.

6. Dixi (coram Judice Laico) nam, si sis Testis coram Ecclesiastico, qui nunquam pro-

a Farinac. g. Crim. 61 n. 66. aliaque ab ipso citati. b Covarru. in Clem. 6. furios. p. 2. §. 5. n. 5. Suar. de Conf. d. 47. sec. 3. n. 2. c Avila de Irreg. d. 5. se. 1. dub. 13. concl. 1.

Avila de Conf. p. 7. l. 5. tit. 2. l. 10. p. a. l. 10. diff. 2. 7. Accusatio.

Prælati de Ho. m. 2. 6.

Avila l. d. n. 9. 177. de Conf. d. 6. r. n. 3. Nav. l. c. n. 29. Sil. n. 1. v. l. 10. m. q. 2. §. 1. Angel V. l. 10. m. §. 6. e Coninch. de Sacr. d. 18. dub. 10. n. 63. G. Hist. de Irreg. diff. m. 4. 1. Diana. p. 4. p. 2. 4. 73.

Clerici... in... de... m. 101. Log. 7. 1. de Irreg. d. 5. n. 63. G. Hist. de Irreg. diff. m. 4. 1. Diana. p. 4. p. 2. 4. 73.

procedit ad deformationem, vel coram Inquirentore, à quo per privilegia jam ablatam esse irregularitatem, non multo antea diximus, hic non comprehenderit.

7. Dixi (in causa sanguinis) quia in causis mere civilibus, ut item in causis, in quibus non est infingenda deformatio, potest Testis quis esse sine metu irregularitatis a nam, si deinde Judex ex hujus testificatione procedat, vel propter imperitiam, vel propter iniquitatem ad deformandum Reum, ipsi Judici imputabitur deformatio, non tibi, quando tu nullo modo praevidisti, nam, si praevidisti, nec sufficienter cavisti, te esse irregularem ex delicto supra diximus §. praeced. num. 21.

8. Dixi denique (excipe, nisi quis testificetur ex obligatione, &c.) nam tunc propter similes rationes, quas in simili diximus de Accusatore, a dicendum est, non incurri Irregularitatem.

a Sup. §. 11
n. 14. & 15.

b Navar.
conf. 18. de
Homic. V.
gol. de Irreg.
6. 7. n. 9.

9. Illud aliquando favere potest absolute testificanti in causa sanguinis. Nam si Judex ex alijs probationibus, nulla proorsus ratione ab ipsius Testimonio motus, sententiam sanguinis protulit, irregularitate b non afficietur testificans, quia tunc perinde est, ac si is nihil testificatus esset.

10. Advertat tamen Testis, sicuti idem debere adverti ab Accusatore diximus paragr. 11, num. 32. ne testificetur, nisi ea, quae ad causam civiliter intentandam, prosequendamque necessaria sunt. Si enim sufficit ad dictam civilem actionem testificari de furto, non potest testificari de delatione armorum prohibitorum, &c. At certe poterit, si non sufficit, puta quia non valeret probati furum esse commissum, nisi probaretur furem, ijs armis fuisse utum, &c.

c Covar.
c. n. 4. V.
gol. de Irreg.
c. 6. §. 9. n.
3. Bonac. de
Conf. d. 7.
q. 4. p. 3. nu.
8.
d Farin.
q. crim. 61.
n. 77. Felin
C. Cum de
cetero n. 2.
alique.

11. Inquires Testes incurrunt ne Irregularitatem, quando testificantur in causa sanguinis pro eo, qui cum protestatione superius explicata accusat suum Malefactorem, ut damnus resarciat, si forte nihilominus Judex Reum morti tradat.

12. Respondeo. Probabile est c incurrere, sed non minus probabile est, d non incurrere. Ratio prioris probabilitatis est, quia privilegium non incurrendi in irregularitatem, conceditur quidem accusanti, qui accusat in propria causa, at Testis testificatur in causa aliena, in causa enim propria nunquam quis admittitur ut Testis,

Ratio posterioris probabilitatis est, quia Cænon concedens id Accusatori, omnino debuit id concedere Testibus, secus quid juvaret Accusatori accusare, si deinde Testes retardarentur à testificando ex metu irregularitatis?

13. Hic autem advertite, Doctores citatos communiter supponere, etiam Testem debere præmittere suam protestationem: at certe non minus probabiliter dici potest, non debere, quia facta protestatio ab Accusatore, sub illa dari Testimonium à Testibus subintelligitur, quod est ad eiusmodi accusationem necessarium. Ex quo colligo, si in accusatione facta forte non fuit eiusmodi protestatio, tunc enim vero oportere à Teste præmitti.

14. Inquires Secundo, Testis metu gravi compulsus ad testificandum in causa sanguinis criminaliter, incurritne irregularitatem?

Respondeo. Si id faciat metu peccati in casibus supra allatis, urgente nimirum præcepto Justitiæ, vel Caritatis, non incurrere jam satis dictum est superius: At vero, si faciat ex metu extrinseco illato ab aliquo, quamvis Judice, illum cogente major est difficultas.

15. Dico tamen, cum a in Irregularitatem incurrere: sive juste fuerit, sive injuste incussus timor. Rario est, quia semper cooperatio directæ, quæ est cooperatio Testium, quando ea est voluntaria, est causa inducens irregularitatem ex Sacris Canonibus: At metus non tollit voluntarium absolute, ut alibi cum Sancto Thoma fuisse probatum est; ergo, &c. Et ex alia parte hic supponimus, non ad esse nunc obligationem naturalem Justitiæ vel Caritatis juxta suprascripta §. præcedenti numero 14.

16. Neque obstat, metum gravem excusare à pœnis, & censuris, cum Ecclesia non intendat obligare Fideles cum tanta difficultate, quantam assert metus gravis, non obstat, inquam, quia hæc Irregularitas de qua loquimur, non est pœna, vel censura, quæ contrahatur ex culpa, sed sine culpa ex defectu lenitatis, quæ fuit in Christo Domino.

17. Scio à Diana, b alijsque probabilem vocari sententiam doctentem, hunc non fore irregularem, sed eorum rationes, si accurate expendantur, nihil consciunt,

18. Illud denique ne te hic prætereat, Testes (idem dic de Accusatore, Advocato ex officio, &c.) dum causa criminaliter pendet, non posse ad Ordines promoveri, quia si sint Viso-

a Henr. li.
14. n. 12. n.
9. Navar. de
Conf. d. 47
§. 3. n. 3. V.
gol. de Irreg.
c. 7. n. 3. d.
vol. de Cef.
p. 7. d. 3. §. 1.
2. G. Hurt.
de Irreg. d.
2. d. ff. 11.
nu. 4. c. 1.
Dian. p. 4.
11. n. 11. b
b Diana
l. c. §. 1. n.
C. de Irreg.
Sac. d. 1. 8.
d. n. 10. n.
q. 10. p. 19.
d. 1. de Irreg.
reg. d. 1. 11.
nu. 10. 1.
Bonac. de
Conf. d. 7.
q. 4. p. 3. n. 1.
155

erunt causæ deformationis, atque adeo Irregulares; si causa cadent, erunt fortasse Infames ratione calumniæ. Lege Maiolum. *a*

a Maiol.
b de Irreg.
17. n. 4. §.

§. XIII.

De Irregularitate, quæ oritur in alijs Iustitia Ministris.

1. Præter Judices, Accusatores, & Testes, de quibus hæcenus dictum est, incurrunct etiam irregularitatem hanc (morre Reï, vel mutilatione secuta) Procuratores Advocati, Consiliarii seu Assessores (intellige ex officio, idque in causa criminali, nam de alijs, qui concurrunt non ex officio, dicemus paragr. sequenti) incurrunct item Notarii, seu scribæ, Commissarii, Solicitatores, qui Judicem, ad dandam justam sententiam deformationis ex officio, adjuvant. Justam, dico, si enim ad injustam, eos fore Irregulares ex delicto, jam sâpè diximus in similibus.

2. Pari modo incurrunct Satellites, Carnifices, cæterique, qui executionem deformitatis exhibent, vel ei executioni auctoritative assistunt, ne impediatur executio. Quorum omnium ratio est, quia hi ad deformationem concurrunt, tanquam Ministri Iustitiæ.

3. Huc etiam convoco eos, qui occidunt banditos proscriptos, seu foriudicatos, de quibus occidendis, facultatem legitime, ac iuste dedit Princeps, quia tunc quilibet de populo, constituitur Minister Reipublicæ. Cartatius *b* autem notat, eam occisionem non posse licite fieri à Clericis, quia hi non valent constituuntur Ministri Iustitiæ à Principe: quare, si ipsi proscriptum occident, erunt, ait, Irregulares ex homicidio injusto, quia non occidunt ex legitima facultate. Verum id resolvetur melius paulo inferius hoc eodem c. 15. §. 14. n. 7.

4. Milites occidentes hostes in bello justo hic comprehenduntur, quia tunc ipsi constituuntur Ministri contra hostes à Principe, sed de illis separatim erit post pauca disputandum.

An contrahatur Irregularitas ex defectu lenitatis ab illis, qui cum non sint Ministri Iustitiæ cooperantur iuste ad deformationem alicuius.

5. Theologus v. gr. vel Jurisperitus legum civilium, vel Sacrorum Canonum, qui non, ut

Advocatus in ea causa (de hoc enim jam dixi) vel Confessarius, vel Parochus, uno verbo, omnis ille, qui non est Minister Iustitiæ, hoc est non habet ex officio adjuvare Judicem ad sententiam sanguinis ferendam, nec cooperari ex officio ad executionem dictæ sententiæ, ij inquam, Reo occiso vel mutilato, incurrunct ne irregularitatem, si sine peccato cooperantur ad illam!

6. Si id ab antiquioribus scisciteris, tot distinctionibus te distinebunt, ut potius scrupulos ingerant, animumque opprimant quam illum per claram doctrinam elevent: Si à non indoctis recentioribus, ijque pluribus, idem inquirens, uno, vel altero verbo te expedient, negabunt enim: hos esse irregulares, quia solis Ministris Iustitiæ, vel Militibus in bello justo hæc Irregularitas ponitur.

7. Sed ecce, insurgent, statim antiquioris doctrinæ tenaciores. Sacrorumque Canonum rigidiores Interpretes, & cum Martino *a* Prates *a* P. Prates *a* P. Prates *a* P. Prates *a* P. Prates exclamabunt, hanc esse sententiam, nec totam, nec probabilem, nec iure, nec ratione fundatam, immo omnino absurdam, & falsam. At at, bona verba, quæ so. temperate vos ab ira, & qua ratione Recentiores hanc doctrinam fulciant, sedatis præcordijs, accipite.

a P. Prates
a P. Prates
a P. Prates
a P. Prates
a P. Prates

Probatur prædicta Recentiorum sententia.

8. Sententia, quam probandam suscipimus, hæc est: Irregularitatem ex defectu lenitatis solum subeunt ij, qui ad deformationem, vel eius accelerationem iuste, ut Ministri Iustitiæ, concurrunt, quales sunt ea genera personarum, quæ diximus num. 1. 2. 3. & 4.

Cæteri, qui ad Ministros non pertinent, Irregularitatem non contrahunt, si sine peccato concurrant, nam, si cum peccato, dicam *max. n. 19.*

9. Probatio autem potissima, qua hæc sententia persuadetur, illa, est satis efficax, in hunc modum efformata: Irregularitas ex vulgari omnium doctrina solum incurritur, quando ea expressa est in iure; At Irregularitas ex defectu lenitatis solum est expressa in iure contra Ministros Iustitiæ, non vero contra non Ministros; ergo ab illis dumtaxat, non autem ab his contrahitur.

10. Adversarij Minorem huius argumenti opposito modo efformant sic; At Irregularitas ex defectu lenitatis est expressa in iure contra omnes: sive Ministros, sive non Ministros, Atque præ

M sua